

Historia

planowanej rozbudowy tłoczni płyt gramofonowych ZTS „Pronit” w Pionkach w latach 80-tych XX w .

Opracowanie: *marek majewski*

Pionki 2011

Od autora

W latach, kiedy melomani skazani byli wyłącznie na odsłuch płyt gramofonowych z dobrą względnie jakością, tłocznia w Pionkach była wiodącą w kraju, zaspakajając muzyczne potrzeby Polaków. Pionkowski "Pronit" był także jedyną wytwórnią masy gramofonowej w Polsce o nazwie własnej *Mikro*. Pionki produkowały płyty kompleksowo, ponieważ posiadały wyprodukowaną przez siebie masę winylową, własną tłocznę (nazywaną także prasernią) oraz galwanizernię do powielania metalowych matryc ze ścieżką dźwiękową dostarczaną z „Polskich Nagrań”. Płyty z logo Pronit i stylizowanym słowikiem tłoczono w Pionkach głównie dla firmy „Polskie Nagrania Muza”, które do lat 80-tych miały wyłączność na dokonywanie nagrań (w tym wybór repertuaru). W 1987r „Pronit” otrzymał zgodę na samodzielne nagrania, osiągając dorobek wydawniczy 269 tytułów płyt o symbolu SX. W Pionkach tłoczono płyty dla tak znanych z okresu PRL-u wydawców jak: *Polskie Nagrania Muza, Tonpress, Vifon, Veriton, Pol-Jazz, Savitor i Ars Polona*. Każdy liczący się zespół czy solista tłoczył płytę i dawał przy okazji koncert w Pionkach. Pionkoszczanie mieli chyba najbardziej liczną i powszechną płytotekę w Polsce. W każdym domu nie brakowało płyt, albowiem można je było pozyskiwać darmowo z tzw. odpadów produkcyjnych, których nie brakowało w wielkoseryjnej produkcji.

Tłocznia pionkowska wypuszczała na rynek płyty w ogromnych ilościach (w porównaniu do dzisiejszych nakładów płyt CD) - od 2 376 000 w 1960r do 6 352 000 w 1984r. Mimo to w latach osiemdziesiątych zapotrzebowanie na płyty winylowe (wspólny szacunek „Polskich Nagrań”-największego wydawcy płyt w Polsce oraz Ministerstwa Kultury i Sztuki¹) oceniano na 30 milionów sztuk rocznie!. Główną przyczyną wielokrotnie niższej niż szacowany popyt produkcji płyt była ograniczona zdolność pronitowskiej instalacji do wytwarzania masy winylowej. Roczna (nawet III zmianowa produkcja) wystarczała na tłoczenie maksymalnie 6,5 mln sztuk płyt. Dlatego też na „szczeblu centralnym” postanowiono podjąć decyzję o rozbudowie tłoczni w Pionkach. W latach osiemdziesiątych opracowany wspólnie z Ministerstwem Kultury i Sztuki, PP „Polskie Nagrania Muza” i „Pronit” projekt rozbudowy instalacji do produkcji masy oraz tłoczni płyt był już bardzo zaawansowany. Nie doczekał się jednak realizacji, głównie z powodu wszechobowiązującej w czasach PRL-u biurokracji, centralnie podejmowanych decyzji i ogarniającego już ten system gospodarczy kryzysu. Jednym z powodów była też „bierna” postawa dyirekcji „Pronitu” zaangażowanej w tym czasie w inną, także nie zrealizowaną megaprodukcję tzw. „Orzecha”-prochów kulkowych.

Dzisiaj z perspektywy czasu w związku z upowszechnieniem się nośnika cyfrowego (płyty CD) od lat 90-tych ubiegłego wieku, być może stało się dobrze, że nie uruchomiono nowej (wielokrotnie zwiększonej produkcji masy winylowej i płyt) i nie wydatkowano (jak planowano) środków dewizowych² na uruchomienie produkcji, której los został niebawem i tak przesądzony.

1 W PRL-u wszystkie znaczące decyzje odnośnie inwestycji o zasięgu ponadregionalnym musiały uzyskać zgodę biura politycznego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej i być uzgodnione-nadzorowane przez stosowne ministerstwo. (przyp. autora).

2 Swobodny (także dla przedsiębiorstw) obrót dewizami (obca waluta) w PRL-u był zakazany. Obrotu z zagranicą mogły dokonywać wyłącznie wydzielone oddziały Narodowego banku Polskiego na zlecenia resortu finansów.(przyp. autora).

Historia planowanej rozbudowy tłoczni płyt gramofonowych ZTS „Pronit” w Pionkach

I. Początki problemów.

Do 1983 roku „Pronit” tłoczył płyty na zlecenie wydawnictw muzycznych, którym repertuar dobierała Komisja Repertuarowa przy Ministrze Kultury. W 1983 r. „Pronit” otrzymał zgodę na swobodny wybór repertuaru w obszarze muzyki rozrywkowej i możliwość wydawania płyt pod własnym szyldem. Powołano w przedsiębiorstwie komisję fonograficzną, której przewodniczył Z-ca Dyr. ds. Produkcji Eugeniusz Palusiński. Komisja samodzielnie dokonywała wyboru repertuaru solistów i zespołów, którym po podpisaniu stosownych umów autorskich tłoczono pod szyldem „Pronitu” płyty winylowe. Nagrania odbywały się niestety w Warszawie w PP”Polskie Nagrania Muza”, albowiem firma ta jako jedyna w Polsce posiadała urządzenia do tworzenia tak zwanych pozytywów³ z taśmy „matki”⁴. „Polskie Nagrania” zatem jako monopolista w zakresie tworzenia pozytywów decydowały w zasadzie o ilości i tempie wydawania płyt w Polsce nawet przez innych wydawców, w tym „Pronitu”. Skutecznie tym samym broniąc własnych interesów wydawniczych. Widząc rosnące zapotrzebowanie społeczne na płyty z muzyką rozrywkową zaczęły powstawać inne wydawnictwa muzyczne (powstało ich kilka) wszystkie usiłujące oczywiście tłoczyć w „Pronicie”. Niektóre np. „Vifon”⁵ czy „Tonpress”⁶ rozpoczęły wydawać single i albumy najpopularniejszych, kultowych wręcz zachodnich zespołów muzycznych jak „The Beatles” czy „Queen”. Tłoczonych oczywiście w Pionkach.

W 1980r. po powstaniu ruchu społecznego i związku zawodowego „Solidarność” nastąpiła znacząca „odwilż” w dostępie do środków kultury powszechnej, w tym muzyki. Radio i telewizja odtwarzały coraz częściej (tworząc listy przebojów) nowe i „stare” nagrania zespołów oraz solistów zachodnich o uznanym światowym repertuarze i poziomie. Do tego czasu zakup płyty zachodniego zespołu czy solisty o uznanym światowym poziomie graniczył z cudem. Nieliczni posiadacze płyt zachodnich otrzymali je jako prezent od tych, którym udało się jakoś wyjechać za „żelazną kurtynę”, od marynarzy pływających w rejsy dalekomorskie lub zakupić w Pewexie⁷ za bony towarowe.

Bon 100-dolarowy

Bon 1-dolarowy

- 3 Metalowa płyta służąca jako matryca do tłoczenia płyty winylowej z naniesioną galwanicznie ścieżką dźwiękową z płyty miękkiej tzw. acetatu. (przyp. Autora).
- 4 Zapis utworów nagranych po raz pierwszy w studiu nagrań na taśmie magnetofonowej wysokiej jakości (przyp. autora).
- 5 Wifon–wydawnictwo płytowe Polskiego Radia i Telewizji Polskiej, pełna nazwa: Przedsiębiorstwo Nagrań Wideofonicznych "Wifon". Zakończyło działalność ogłoszeniem upadłości w 1996 r.(przyp. Autora).
- 6 Tonpress–wydawnictwo Krajowej Agencji Wydawniczej powstałe w latach 70-tych XX wieku. W 1990 roku wytwórnia została zamknięta. (przyp. Autora).
- 7 Pewex – ekskluzywny sklep (zazwyczaj w dużych miastach) z towarami zachodnimi, kupowanymi za tzw. bony towarowe, otrzymane za oddane do banku banknoty dolarowe. Obrót dolarami był pod karą zabroniony. (przyp. autora).

Mini Album The Beatles wydany przez KAW Tonpress na licencji EMI - fot. autora

Zrozumiałe zatem, że rosło zapotrzebowanie na słuchanie zachodnich przebojów z płyt produkowanych i dostępnych w Polsce, albowiem jakość dźwięku z płyty winylowej była o wiele lepsza niż z ówczesnej taśmy magnetofonowej. Rósł popyt, ale nie nadążała podaż. Podstawową barierą dla oczekiwanego wzrostu produkcji płyt była zdolność wytwarzania masy Mikro⁸ – tłoczywa winylowego do produkcji płyt gramofonowych jakie powstawało w „Pronicie”. Wydawców mogło być kilku, ale producent nagrań (Muza) i masy (Pronit) jeden. Bariera masy winylowej zaczęła spowalniać rozwój wydawniczy, a ponadto zaczęły się wzajemne (także między w”Polskimi Nagraniami”, a „Pronitem”) oskarżenia o hamowanie produkcji. Istnieje bogata korespondencja wzajemna, a także skargi i zażalenia kierowane do ministrów przemysłu chemicznego oraz kultury i sztuki o niewywiązywaniu się „Pronitu” z deklarowanej ilości masy do produkcji płyt, a z dostawy pozytywów uzgodnionego repertuaru z „Polskich Nagrań”.

II. Narodziny projektu modernizacji produkcji tłoczywa i tłoczenia płyt gramofonowych.

Na zapotrzebowanie rynku i wzajemne oskarżenia musiały zatem zareagować „władze”. Docierające sygnały od państwowego monopolisty w sprzedaży płyt PP Składnice Księgarskie⁹ o niezaspokojonym popycie społeczeństwa na płyty gramofonowe do Ministerstwa Kultury i Sztuki spowodowały reakcję. Początkiem 1983 roku powstała po uzgodnieniach międzyresortowych koncepcja budowy w Pionkach instalacji do produkcji granulatu dla wyrobu płyt gramofonowych. „Pronit” w wewnętrznych ustaleniach z kierownictwem wydziału PG¹⁰ (kierownik Wydziału – Andrzej Lis, kierownik Wydziału PG-2 Produkcji Płyt – Ryszard Malicki) założyli, że rozbudowa linii do produkcji granulatu będzie opierać się o wytłaczarkę 2T14/8M, której zdolność produkcyjna zapewnić miała istniejące zapotrzebowanie na masę. Uznano, że opracowaniem niezbędnej dokumentacji projektowej może zająć się firma „Proerg” z Gliwic. W celu ustalenia szczegółów zlecenia do Gliwic udali się 3 sierpnia: Ryszard Malicki i Zbigniew Piskorski - technolog Wyd. PG. Przekazali też „Proergowi” 5 egz. dokumentacji

8 Opis produkcji masy Mikro - Marek Majewski, *Historia tłoczni płyt gramofonowych ZTS „Pronit” w Pionkach*, Pionki, 2010

9 W okresie PRL-u państwowy monopolista w dystrybucji i sprzedaży prasy, wydawnictw książkowych i płyt (przyp. autora).

10 Wydział „Pronitu” na terenie którego znajdował się oddział produkcji masy Mikro i tłocznia płyt gramofonowych (przyp. autora).

Historia planowanej rozbudowy tłoczni płyt gramofonowych ZTS „Pronit” w Pionkach dotychczasowej instalacji masy Mikro. Przekazano generalne założenia dla mającej powstać dokumentacji zwiększonej produkcji masy (notatka l.dz. 1445/PG/83)¹¹:

- nowa linia będzie zlokalizowana w budynku BNG-15 i składać się będzie z mieszalnika dwustopniowego MDF 600, którego wydajność wystarczy do zasilenia nowej wylączarki 2T14/8M oraz już eksploatowanej typu AGM 111/8,
- wylączarka 2T14/8M będzie zasilana mieszaniną surowców z dotychczas eksploatowanego mieszalnika,
- przedmieszak surowców będzie się odbywać na dotychczas eksploatowanym mieszalniku Hensel w budynku BNG-17,
- niezbędne będzie dodatkowe wyposażenie do transportu surowców, dozowania, granulowania, chłodzenia i pakowania granulatu,
- wszystkie urządzenia winny być produkcji krajowej.

„Proerg” po tych rozmowach potwierdził na piśmie z dnia 18 lipca 1983 r. gotowość do cyt.¹²: *„opracowania koncepcji instalacji, uwzględniającej obok propozycji rozwiązań technicznych systemu naważania i produkcji, problemy energetyczne, magazynowania i transportu, zakres niezbędnych prac budowlano-montażowych oraz szacunek nakładów inwestycyjnych i krótka analizę ekonomiczną zadania. Po przyjęciu przez „Pronit” koncepcji Biuro opracuje dokumentację konstrukcyjną oraz montażową”.*

Po tych ustaleniach ZTS „Pronit” podpisały 30 sierpnia 1983 r. z Biurem Projektów Przemysłu Tworzyw i Farb „Proerg” w Gliwicach umowę nr 5/8208/83¹³ na opracowanie zgodnie z założoną koncepcją dokumentacji projektowej pn. „Budowa instalacji produkcji granulatu do wyrobu płyt gramofonowych” za uzgodnioną cenę 195.000 zł. Zgodnie z zał. Nr 1 do umowy (preliminarz kosztów i terminarz dokumentacji technicznej) dokumentacja miała być przekazywana przez „Proerg” sukcesywnie „Pronitowi” w okresie od 30.11.1983 r. do 30.04.1984 r. Sprawy finansowania inwestycji na etapie koncepcji w całości (dokumentacja techniczna i realizacja) miały ponosić ZTS „Pronit” w Pionkach.

22 października 1983 r. odbyła się w „Pronicie” Rada Techniczna¹⁴ (16 osób) z udziałem przedstawicieli „Proergu”, którzy przedstawili założenia ogólne i technologiczne nowej masy do produkcji płyt gramofonowych pod nazwą KG-50.

Rada Techniczna oceniła pozytywnie przedstawioną propozycję, sugerując jednocześnie:

- lokalizację instalacji nowej masy na bazie zmodernizowanej wcześniej przez „Pronit” linii do produkcji polwiplastów,
- rozważenie wykorzystania masy KG-50 do produkcji innych wyrobów.

Równolegle „Pronit” wspólnie z „Proergiem” wystąpił do Instytutu Budowy Maszyn, Zakładu Przetwórstwa i Stosowania Tworzyw Sztucznych przy Politechnice Śląskiej o pomoc w rozwiązaniu niektórych problemów technologicznych w zastosowaniu wylączarki 2T14/8M między innymi zapewnienie systemu odprowadzania substancji lotnych (odgazowania) i wilgoci, której owa wylączarka nie posiadała.

Podczas, kiedy „Proerg” pracował nad dokumentacją, w grudniu 1984 r. „Pronit” podpisał umowę nr 84/84¹⁵ z Ośrodkiem Badawczo-Rozwojowym Maszyn i Urządzeń Chemicznych „Metalchem” w Toruniu na wykonanie podgrzewarki w formie prototypu do masy

11 Teczka dokumentów nr.12/IP, *Instalacja do produkcji granulatu do płyt gramofonowych*, archiwum ZPS sp. z o.o.

12 *Ibidem*

13 *Ibidem*

14 Protokół Rady Technicznej z dnia 22.10.1983 r, Teczka dokumentów nr.12/IP, *Instalacja do produkcji granulatu do płyt gramofonowych*, archiwum ZPS sp. z o.o.

15 Teczka dokumentów nr.12/IP, *Instalacja do produkcji granulatu do płyt gramofonowych*, archiwum ZPS sp. z o.o.

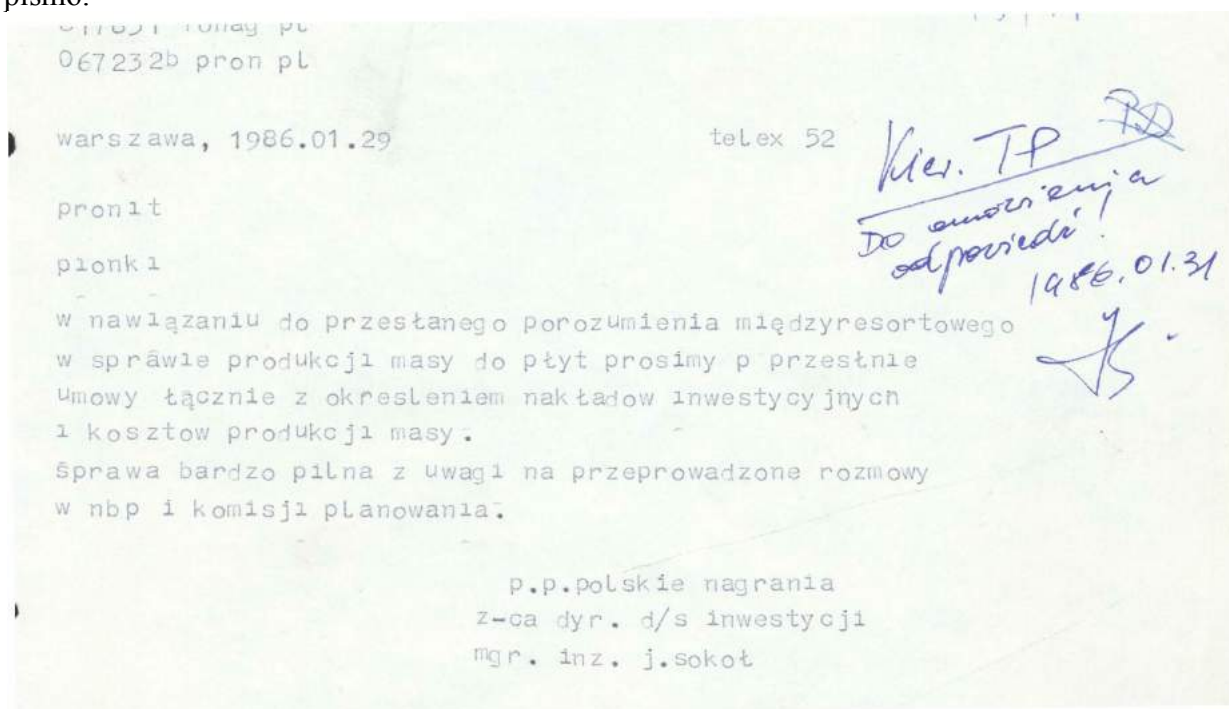
Historia planowanej rozbudowy tłoczni płyt gramofonowych ZTS „Pronit” w Pionkach gramofonowej. Koszt wykonania ustalono na kwotę 667.700 zł, a termin wykonania prototypu jako I etap umowy (zgodnie z zał. Nr 1 do umowy) na przełom I i II kwartału 1985 r.

III. Próby pozyskania partnerów do realizacji projektu.

Angażując się w rozbudowę instalacji „Pronit” w sierpniu 1984 r. wysyła pisma do zamawiających w Pionkach tłoczenie płyt agencji wydawniczych: „Tonpressu”, „Polfraktu”, „Arstonu”, „Veritonu”, „Savitoru” proponując im udział w przedsięwzięciu rozbudowy instalacji w formie dewizowych i krajowych zakupów urządzeń niezbędnych dla zrealizowania projektu poprzez zawarcie stosownej umowy. Pismo zawierało również stwierdzenie, że brak odpowiedzi o udziale w przedsięwzięciu uniemożliwi zabezpieczenie masy winylowej i brak możliwości tłoczenia płyt dla tych firm nawet w dotychczas zlecanej ilości.

24 sierpnia „Poljazz” odpowiada na pismo deklarując swój udział w przedsięwzięciu poprzez współudział w finansowaniu – zarówno w obszarze dwizowym jak i złotówkowym oraz składając zamówienie na masę w ilości 200 Mg na rok 1985. Zadeklarowali także (jeżeli dojdą do porozumienia) scedowanie na „Pronit” 100 t winietu jaki otrzymali z przydziału na 1985 r. z Chemiplastu w Gliwicach.

„Pronit” kontynuując korespondencję i czując klimat podjętej współpracy wysyła z kolei do „Poljazzu” pismo z propozycją odkupienia od nich 5 pras do tłoczenia płyt, oferując w zamian gotowość do tłoczenia płyt Ø 300 mm w ilości do 100.000 sztuk rocznie. „Poljazz” nie wyraża jednak zgody nie tylko na sprzedaż, a nawet wydzierżawienie pras z uwagi na cyt „*wyraźny postęp jaki nastąpił w organizacji naszej tłoczni*” jak napisali w telexowej¹⁶ odpowiedzi na pismo.

Przykład oryginalnej korespondencji przesyłanej za pomocą telexu – fot. autora

¹⁶ Telex - urządzenie telegraficzne, do niedawna powszechnie używane przy przysyłaniu wiadomości między różnymi instytucjami, drukujące na specjalnej taśmie w uproszczony sposób tekst wysłany z urządzenia nadawczego. W Polsce od 2007 r. usługi telexowe nie są już świadczone przez żadnego z operatorów telekomunikacyjnych (przyp. autora).

Historia planowanej rozbudowy tłoczni płyt gramofonowych ZTS „Pronit” w Pionkach

Wytwórnia Płyt Gramofonowych „Veriton” we wrześniu odpowiedziała, że jest zainteresowana współpracą przy modernizacji linii produkcji masy i zamierza dalej współpracować w zakresie usługi tłoczenia płyt w „Pronicie” Oszacowała swoje zapotrzebowanie na 400.000 do 500.000 sztuk płyt rocznie. Oczekiwała jednak przedstawienia konkretnych propozycji partycypacji w przedsięwzięciu oraz podania im ceny usługi tłoczenia płyty z masy po modernizacji linii¹⁷.

Pozytywnie odpowiedziała także Krajowa Agencja Wydawnicza „Tonpress” oczekując jednak spotkania i ustalenia szczegółów partycypacji w dalszej współpracy.¹⁸ W podobnym tonie wypowiedziała się firma „Arston” deklarując nawet pomoc w cyt: „zabezpieczeniu dostawy pewnych urządzeń do produkcji masy płytowej”¹⁹.

Z uwagi na brak reakcji ze strony „Polfraktu” na propozycję współpracy „Pronit” wysłała do tej firmy 13.09.1984 r. pismo wypowiadające dotychczasową umowę o tłoczeniu dla nich płyt w Pionkach. Niedługo, bo już 24 września dochodzi w Pionkach do spotkania obu zainteresowanych firm (ze strony „Polfraktu” P. Elżbieta Wezdecki ze Szwecji), podczas którego ustalono²⁰:

- „Pronit” podtrzymuje wypowiedzenie umowy,
- „Pronit” zrealizuje w pełni zobowiązania umowy tj. wyprodukuje dla „Polfraktu” 647.000 sztuk płyt Ø 300 mm,
- „Polfrakt” rozważy ofertę „Pronitu” (za cenę 6.6967.379 zł) odkupienia 2 automatów do produkcji płyt Ø 300 mm.

Notatka zawiera także stwierdzenie cyt: „P. Wezdecki podziękowano za nadesłane dary ze Szwecji dla tutejszej służby zdrowia”.

Pisma firmowe Wydawnictw Muzycznych tłoczących płyty w „Pronicie” - foto. autora

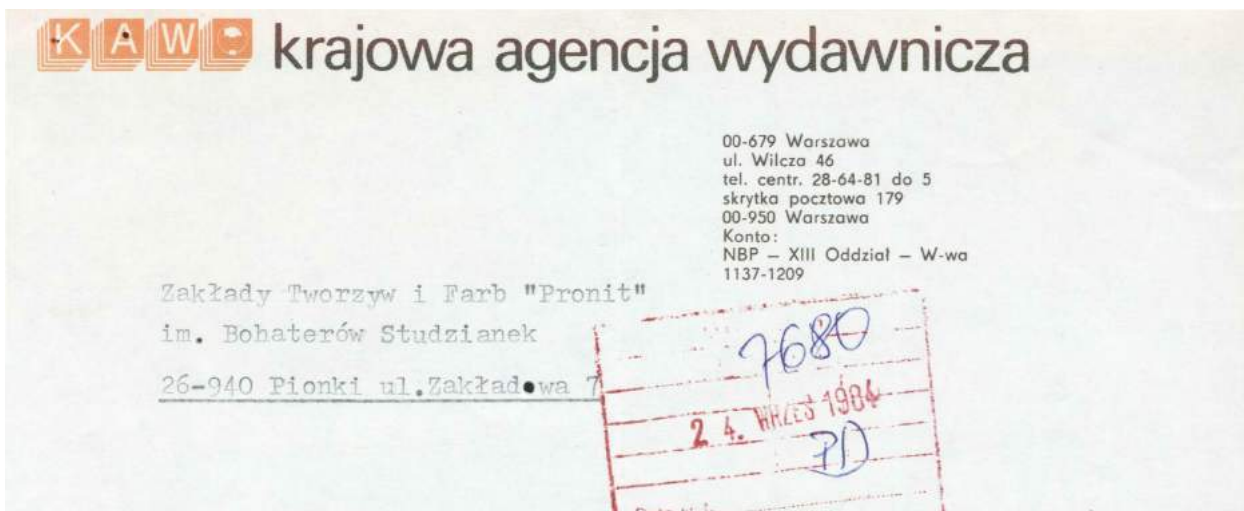
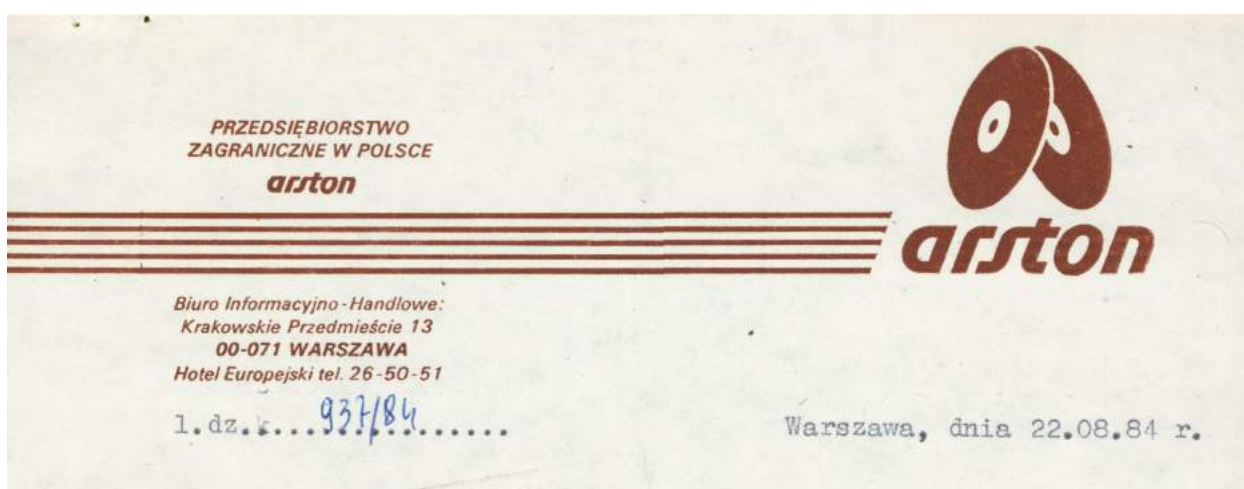
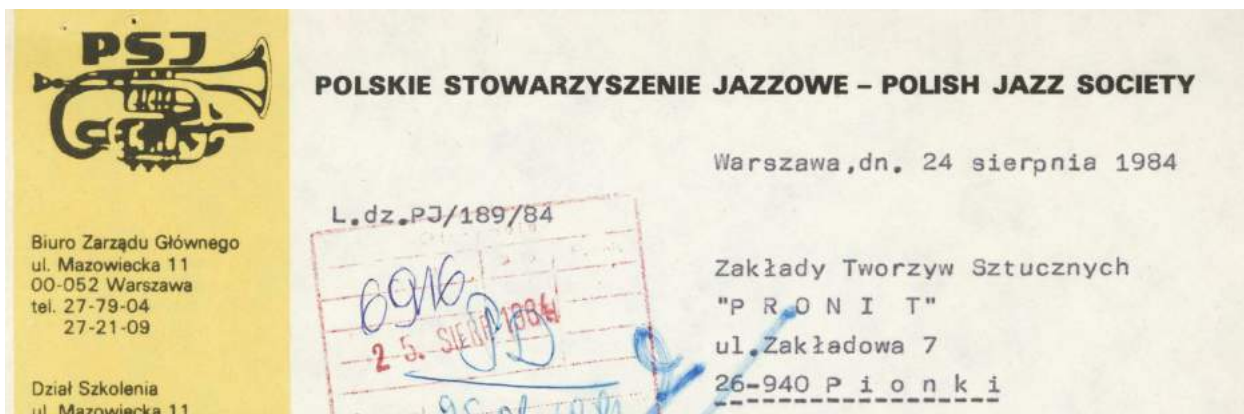
17 Pismo WPG „Veriton” znak Z-7/Te-4/090/57/84, Teczka dokumentów nr.12/IP, Instalacja do produkcji granulatu do płyt gramofonowych, archiwum ZPS sp. z o.o.

18 Pismo KAW „Tonpress” znak B-II-5/53/84, *Ibidem*

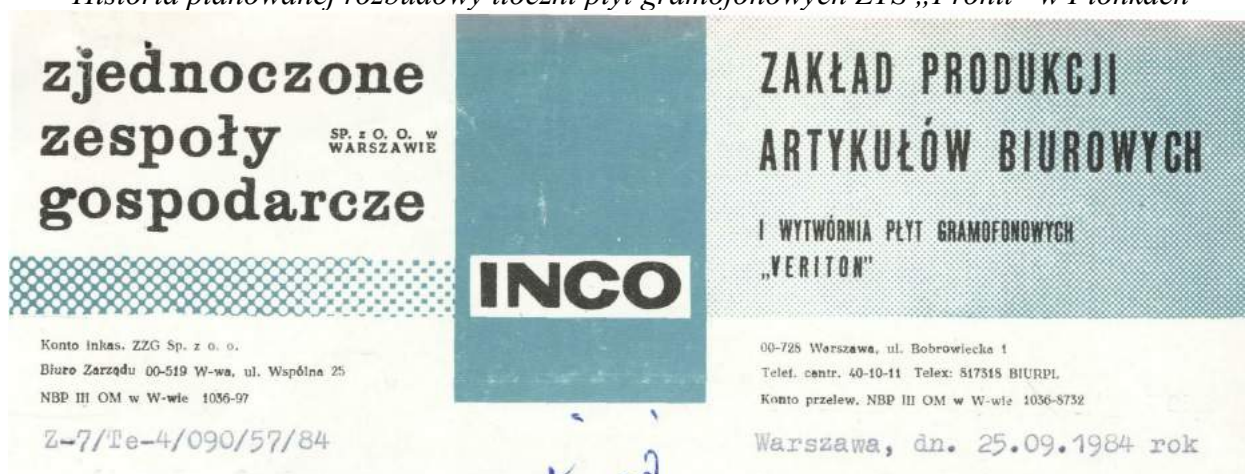
19 Pismo „Arton” l.dz. 937/84, *Ibidem*

20 Notatka z dnia 24.09.1984 r. l.dz. 144/PD/84, *Ibidem*

Historia planowanej rozbudowy tłoczni płyt gramofonowych ZTS „Pronit” w Pionkach

Historia planowanej rozbudowy tłoczni płyt gramofonowych ZTS „Pronit” w Pionkach

Widząc zaczynające narastać koszty realizacji koncepcji rozbudowy linii do produkcji masy oraz mało konkretne zaangażowanie finansowe (po złożonych enigmatycznie deklaracjach) wydawców płytowych, 17 września odbywa się w „Pronicie” narada²¹ w sprawie realizacji zadania inwestycyjnego p.t. „Modernizacja i rozbudowa masy kG-50 i płyt gramofonowych”. Naradę poprzedziły ustalenia Komisji Fonograficznej (Protokół z posiedzenia komisji Nr.11/84) oraz decyzje Kierownictwa „Pronitu” cyt: „*ograniczające świadczenia usług płytowych dla firm polonijnych i innych, kierujących perspektywiczną współpracę na P.P. „Polskie Nagrania”*”. Ustalenia z narady :

- uzyskać od P.P. „Polskie Nagrania” oficjalne stanowisko z zapewnieniem finansowania,
- przewidzieć budowę linii o zdolności ca 5000 t masy na rok z lokalizacją w obrębie nowego oddziału polwiplastów, w pobliżu torów,
- w zamierzeniu wykorzystać własną technologię produkcji masy,
- dokonać zakupu 2 nowych urządzeń galwanicznych dla galwanizernii,
- wykonać we własnym zakresie nowe wanny galwaniczne,
- zabezpieczyć zdolność produkcyjną płyt Ø 300 mm na 1985 r. w ilości 4.000.000 sztuk,
- utrzymać produkcję usługową płyt Ø 175 mm na poziomie 3.000.000 sztuk rocznie,
- przewidzieć import pras „Alpha-Toolex” ze Szwecji,
- rozeznaczyć możliwość zakupu 2 automatów z „Polfraktu” oraz 2 pras z „Savitora” i 5 pras z Polskiego Stowarzyszenia Jazzowego.

4 listopada 1984 r. „Pronit” wysłała pismo²² do PP „Polskie Nagrania” z prośbą o spotkanie w celu cyt „*przedyskutowania zasadności inwestycji dla masy KG-50*”, a już 27 listopada do tej firmy pismo znak 193/PD/84²³ w którym pisze cyt:

„... *uprzejmie donosimy co następuje:*

1/Zakłady „Pronit” nie mogą się podjąć w najbliższych latach realizacji w/w zadania inwestycyjnego (instalacja do produkcji masy o docelowej zdolności 4.500 Mg/rok – przyp autora) na kwotę ca 500 mln zł na zasadzie oprocentowanego kredytu bankowego.

Przedsiębiorstwo nasze zaciągnęło do 1990 r. poważny kredyt na rzecz realizacji inwestycji rządowych wynikających ze statutowej działalności ZTS „Pronit”.

2/ Dostawa masy kG-50 w przypadku bezawaryjnej produkcji wynosić będzie dla Waszego Przedsiębiorstwa max 800 Mg²⁴ (jak wiadomo instalacja jest b. wyeksploatowana/.

21 Notatka z narady 140/PD/84, *Ibidem*

22 Pismo znak 157/PD/84, *Ibidem*

23 Teczka dokumentów nr.12/IP, Instalacja do produkcji granulatu do płyt gramofonowych, archiwum ZPS sp. z o.o.

24 Całkowita roczna zdolność produkcji masy kG-50 w tym czasie była oceniona na 1748 Mg, informacja pionu DI

Historia planowanej rozbudowy tłoczni płyt gramofonowych ZTS „Pronit” w Pionkach

19 listopada 1984 r. Krajowa Agencja Wydawnicza, telefonicznych rozmowach z „Pronitu” przysyła pismo (znak F-II-3) w którym deklaruje udział w realizacji inwestycji masy na kwotę 100.000.000 zł.

25 listopada 1985 r. „Pronit” podpisuje z „Metalchemem” aneks do zawartej umowy, zamawiając 2 podgrzewarki za kwotę 5.022.600 zł i z terminem realizacji dostawy do Pionek na I półrocze 1987 r.

6 grudnia 1985 r. Z-ca Dyr. ds. Technicznych – Henryk Jakubowski pisze do Z-cy ds. Produkcji cyt²⁵:

„Wykonując polecenia Ministerstwa Przemysłu Chemicznego w spr. Przygotowania oraz realizacji „Rozbudowy instalacji do produkcji granulatu masy KG-50” przesyłam koncepcję rozbudowy opracowaną przez BP „Proerg”.

Pisze w niej że:

- rozbudowa wg koncepcji pozwoli w I etapie zwiększyć produkcję o 1400 Mg/rok a łącznie daje możliwość przyrostu o 2800 Mg/rok,
- koszt jej realizacji wyniesie po uwzględnieniu wzrostu cen na planowaną realizację w latach 1988-1990 ca 360.000.000 zł (wg. cen z 1982r koszt wynosił 126.300.000 zł).

19 grudnia 1985 r. w Warszawie zostaje zawarte przez przedstawicieli ministerstwa chemicznego oraz kultury i sztuki „Porozumienie międzyresortowe w sprawie zabezpieczenia produkcji masy kopolimerowej do płyt gramofonowych przez Resort Przemysłu Chemicznego i Lekkiego dla nowobudowanego zakładu fonograficznego PP”Polskie Nagrania”.

Uczestnicy porozumienia ustalają²⁶:

1. zabezpieczenie masy kopolimerowej dla potrzeb nowobudowanego zakładu fonograficznego w Warszawie winno nastąpić poprzez przebudowę instalacji produkcyjnej w ZTS „Pronit” z równoczesnym zaniechaniem kontynuacji inwestycji w tym zakresie w PP ”Polskie Nagrania”,
2. Resort Kultury i Sztuki podtrzymuje docelową zdolność produkcyjną PP ”Polskie Nagrania” na **30 milionów sztuk płyt gramofonowych rocznie**. Określa jednocześnie zapotrzebowanie na masę do produkcji płyt w ilościach:
 - 1986-1988 – po 800 Mg,
 - 1989 – 2.150 Mg,
 - 1990 – 4.200 Mg
3. ZTS Pronit” podejmą się zabezpieczenia w/w ilości masy dla PP ”Polskie Nagrania” poprzez realizację zadania inwestycyjnego za kwotę szacunkową **700 mln zł** wg cen prognozowanych. Działania w tym temacie „Pronit” uzależnia od otrzymania środków finansowych z PP ”Polskie Nagrania”, spłacanego przez „Pronit” na zasadach ogólnych. Alternatywnie wnioskuje się utworzenie w tym celu funduszu rozwoju branży fonograficznej,
4. PP ”Polskie Nagrania” zaprzestaną dalszych prac związanych z projektowaniem i kompletacją urządzeń do produkcji masy od momentu podpisania przez strony umowy o realizację inwestycji w ZTS „Pronit” na warunkach akceptowanych przez organy założycielskie tych przedsiębiorstw,
5. Z uwagi na zaawansowanie prac dokumentacyjnych i kompletacji linii w PP ”Polskie

znak 1/ep/5, *Ibidem*

25 Pismo l.dz. 345/TP/85, *Ibidem*

26 Skrót autora z kopii Porozumienia znajdującej się w *Teczka dokumentów nr.12/IP, Instalacja do produkcji granulatu do płyt gramofonowych*, archiwum ZPS sp. z o.o.

Historia planowanej rozbudowy tłoczni płyt gramofonowych ZTS „Pronit” w Pionkach Nagrania” na rzecz budowy masy w kompleksie nowego zakładu fonograficznego w Warszawie – PP „Polskie Nagrania” i ZTS „Pronit” powołują wspólną grupę specjalistów, która dokona przeglądu i oceny istniejących dóbr pod kątem ich wykorzystania do realizacji inwestycji w Pionkach,

6. Ministerstwo Kultury i Sztuki wystąpi do jednostek nadrzędnych skupiających państwowe zakłady fonograficzne o wstrzymanie dalszych nakładów na modernizację i inwestycje fonograficzne, ze względu na budowę nowego zakładu w PP „Polskie Nagrania” **o zdolności 30 mln sztuk płyt i 4 mln sztuk kaset rocznie.**

Lista obecności podpisana przez uczestników Porozumienia międzyresortowego – foto autora

*Lista obecności
na spotkaniu w dniu 19.12.1985
w sprawie produkcji masy do płyt*

<i>Lp</i>	<i>Nazwisko i imię</i>	<i>Instytucja</i>	<i>Podpis</i>
1.	Karimien Niedzielski	PP Ch. 2	
2.	Tadeusz Kucowski	Min. Kult. i Szt.	
3.	Eugeniusz Polusiński	„Pronit”	
4.	JABLOŃSKI HENRYK	PRONIT	
5.	Tadeusz Piłarski	P.P. Pł. Nag.	
6.	Yonon Sokol	P.P. Polskie Nag.	
7.	Jan Kościelny	- - -	
8.	Adam Karoluk	- - -	
9.	Janek Gondek	MKiS	

IV. Walka o pieniądze na zadanie inwestycyjne

18 lutego PP „Polskie Nagrania” wysyłają pismo²⁷ do ZTS „Pronit” w którym informują m.in., że:

- prowadzili wstępne rozmowy z Narodowym Bankiem Polskim, Komisją Planowania Rady Ministrów w sprawie otrzymania środków finansowych na inwestycje instalacji do produkcji masy w Pionkach,
- dla otrzymania środków finansowych oraz zatrzymania kompletacji dostaw dla PP „Polskie Nagrania” przez „Metalchem” Gliwice- istnieje pilna potrzeba przygotowania przez „Pronit”

27 Znak NI/816/86, Teczka dokumentów nr.12/IP, Instalacja do produkcji granulatu do płyt gramofonowych, archiwum ZPS sp. z o.o.

Historia planowanej rozbudowy tłoczni płyt gramofonowych ZTS „Pronit” w Pionkach uproszczonej dokumentacji techn.-ekon. zadania inwestycyjnego.

W odpowiedzi „Pronit” wysłała 28.02.1986 r. wysłała pismo l.dz. 80/TP/86 z szacunkiem kosztów zadania jn.:

1. Nakłady ogółem	- 631.500.000 zł
2. Roboty bud. Montażowe	- 216.700.000 zł
3. Zakupy ogółem (w tym z II obszaru płatniczego)	- 3.000.000 zł
4. Koszty rozruchu	- 2.500.000 zł
5. Koszty dokumentacji	- 19.000.000 zł
6. Rezerwa (brak pełnej prognozy cen)	- 105.000.000 zł
7. Inne nakłady	- 10.250.000 zł
Całość nakładów	- 1.266.000.000 zł

Założony terminarz realizacji zadania:

1. Opracowanie dokumentacji PT	- 31.12.1986 r.
2. Rozpoczęcie budowy	- 01.04.1988 r.
3. Zakończenie budowy	- 31.12.1990 r.

5 marca 1986 r ZTS „Pronit” przesyła do Biura Projektów „Proerg” w Gliwicach zlecenie na opracowanie Założeń Techniczno Ekonomicznych zadania, oczekując umowy²⁸, ale już 3 kwietnia wysłała do „Proergu” teleks z prośbą o czasowe wstrzymanie, aż do odwołania prac projektowych teleks podpisuje Z-ca Dyr. ds. Technicznych i Inwestycyjnych – Henryk Jakubowski.

1 kwietnia natomiast PP ”Polskie Nagrania” wysyłają do Komisji Planowania Rady Ministrów pismo znak NI/1447/86 z prośbą o przeniesienie części kredytu jaki otrzymały na budowę zakładu fonograficznego w Warszawie na rzecz rozbudowy linii technologicznej w ZTS „Pronit” - inwestycji uzgodnionej Porozumieniem resortowym z grudnia 1985 r. . Zgoda taka (jak piszą) jest im potrzebna dla Centrali Narodowego Banku Polskiego i banku finansującego.

Pismem znak NI/2315/135/86 22 maja 1986 r. PP ”Polskie Nagrania” informują „Pronit”, że Komisja Planowania rady Ministrów dostrzegła niezgodność w terminach zakończenia inwestycji w Pionkach – 31.12.1990 r. z zakończeniem inwestycji fonograficznej w PP ”Polskie Nagrania”- 1988 r. Stwarza to sytuację, że mając moce produkcyjne przez lata 1989-1990 PP ”Polskie Nagrania” (a osiągną z chwila oddania inwestycji możliwość produkcji 10-15 mln sztuk płyt) nie będą miały zabezpieczonego surowca – masy do płyt gramofonowych.

W odpowiedzi „Pronit” w dniu 31.05.1986 r.²⁹ argumentuje, że brak jednoznacznej decyzji PP ”Polskie Nagrania” w sprawie zabezpieczenia finansowania inwestycji, nie tylko nie przyspieszy jej realizacji, ale zmusiło „Pronit” do czasowego wstrzymania przez „Proerg” projektowania.

7 czerwca 1986 r. Zastępca Przewodniczącego Komisji Planowania przy Radzie Ministrów – Józef Zajchowski wysłała pismo znak Ibo/3/85 w sprawie inwestycji w Pionkach do Wiceprezesa Narodowego Banku Polskiego wyrażając następującą opinię cyt:

*„Biorąc pod uwagę względy ekonomiczne, przemawiające za tym, aby produkcje rozwijać w ZTS „Pronit” Pionkach, a także uciążliwość tej produkcji w warunkach lokalizacji warszawskiej, Komisja Planowania przy Radzie Ministrów nie zgłasza zastrzeżeń do zmiany zakresu rzeczowego realizowanej przez PP ”Polskie Nagrania” inwestycji centralnej, pod warunkiem utrzymania planowanego **przyrostu produkcji płyt w ilości 30 mln sztuk/r oraz 4 mln sztuk/r kaset w założonym terminie**³⁰. Wymagać to będzie skorygowania założeń techniczno-*

28 Zlecenie nr 82/TP/86, Teczka dokumentów nr.12/IP, Instalacja do produkcji granulatu do płyt gramofonowych, archiwum ZPS sp. z o.o.

29 Pismo znak 9/DT/86, Teczka dokumentów nr.12/IP, Instalacja do produkcji granulatu do płyt gramofonowych, archiwum ZPS sp. z o.o.

30 Podkreślenie autora – przykład bezmyślnego powielania raz podanej przez PP „Polskie Nagrania” ilości, bez

Historia planowanej rozbudowy tłoczni płyt gramofonowych ZTS „Pronit” w Pionkach ekonomicznych, a także stosownie do tego umowy bankowej o kredyt na finansowanie przedsięwzięcia. W związku z powyższym proszę Obywatela Prezesa o umożliwienie uzyskania przez ZTS „Pronit” kredytu bankowego w przypadku podjęcia przez te zakłady w/wym. produkcji i rezygnacji przez PP „Polskie Nagrania” z części kredytu, przypadającego na realizację wspomnianej wytwórni”.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Kultury i Sztuki – Wacław Janas 11 lipca 1986 r. pisze pismo znak DPT-II-0320/64/86 do Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Przemysłu Chemicznego i Lekkiego, o cyt: *„spowodowanie podjęcia przez ZTS „Pronit” odpowiednich działań umożliwiających realizację przedmiotowej inwestycji zgodnie z porozumieniem resortowym”.*

18 lipca 1986 r. PP „Polskie Nagrania” informują „Pronit” pismem znak NI/136/86/EB opinia banku w sprawie przyznania im kredytu na zadanie inwestycyjne realizowane na obcym (Pionki) jest negatywna, a sposób pozyskania kredytu przez „Pronit” sugeruje także Zastępca Przewodniczącego Komisji Planowania przy Radzie Ministrów – Józef Zajchowski.

W odpowiedzi na pismo Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Kultury i Sztuki - Departament Realizacji Inwestycji i Remontów Ministerstwa Przemysłu Chemicznego i Lekkiego wzywa w dniu 26.07.1986 r.³¹ ZTS „Pronit” do zajęcia stanowiska w tej sprawie.

30 lipca 1986 r. „Pronit” w piśmie³² do Departamentu Realizacji Inwestycji i Remontów Ministerstwa Przemysłu Chemicznego i Lekkiego pisze m.in.: cyt:

„... w aktualnej sytuacji finansowej zakłady nasz nie mogą podjąć jakiegokolwiek kredytu, w tym także kredytu na budowę przedmiotowej instalacji.”

„... z racji wykonawstwa kredytowanych inwestycji centralnych „S”³³ sytuacja finansowa przedsiębiorstwa jest nam dokładnie znana /zakład nasz nie posiada zdolności kredytowej, cały bowiem fundusz rozwoju pochłaniają do 1989 r. spłaty zaciągniętych kredytów). A zatem mając na względzie realizację ustaleń porozumienia prosimy Departament o udzielenie nam pomocy w znalezieniu formuły finansowej umożliwiającej realizację tej inwestycji”.

25 października 1986 r. PP „Polskie Nagrania” piszą pismo znak NI/376/86/KB do Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Kultury i Sztuki z prośbą o interwencję do Ministerstwa Przemysłu Chemicznego i Lekkiego o podjęcie działań, albowiem z uwagi na brak możliwości przekazania „Pronitowi” części kredytu centralnego przyznanego PP „Polskie Nagrania” oraz braku możliwości zaciągnięcia kredytu przez ZTS „Pronit”- PP „Polskie Nagrania” po podpisaniu Porozumienia międzyresortowego znalazły się w trudnej sytuacji ponieważ:

- wyłączyły z programu budowę surowcowni, pozbawiając się dostawy masy na płyty,
- nie wstrzymały w „Metalchemie” produkcji urządzeń jakie miały być przeznaczone dla ZTS „Pronit”.

W październiku 1986 r. „Metalchem” przesyła z kolei do „Pronitu” aneks Nr 2 do umowy podnosząc koszt wykonania 2 zamówionych podgrzewarek do kwoty 8.006.900 zł motywując to następująco cyt:

próby faktycznego sprawdzenia, zbilansowania rzeczywistego, ilościowego zapotrzebowania płyt na rynku. Pod koniec lat osiemdziesiątych pracownicy działu zbytu „Pronitu” przy zmniejszonej produkcji płyt musieli samochodami fabrycznymi jeździć po Polsce, próbując sprzedać zalegające w magazynach płyty – czytaj Marek Majewski „Historia tłoczni płyt gramofonowych ZTS „Pronit” w Pionkach”, str.13, 2010

31 Pismo znak RI-1/F37/86, *Teczka dokumentów nr.12/IP, Instalacja do produkcji granulatu do płyt gramofonowych*, archiwum ZPS sp. z o.o.

32 Pismo znak 205/TP/86, *Teczka dokumentów nr.12/IP, Instalacja do produkcji granulatu do płyt gramofonowych*, archiwum ZPS sp. z o.o.

33 Wspomniana na wstępie inwestycja tzw. „Orzecha” realizowana przez ZTS „Pronit” w ramach inwestycji centralnych państwa – przyp. autora.

Historia planowanej rozbudowy tłoczni płyt gramofonowych ZTS „Pronit” w Pionkach „Konieczność zwiększenia kosztów jest wynikiem znacznych rozbieżności kosztów planowanych na realizację zadania w 1984 r. w stosunku do cen obecnie obowiązujących w działalności ośrodka. Realizacja tematu w 1987 r. wg cen z 1984 r. naraża ośrodek na poniesienie strat w temacie”.

Z-ca dyrektora ds. Inwestycji „Pronitu”- Henryk Jakubowski uznaje uzasadnienie i podpisuje aneks. Nie zgadza się jednak z uzasadnieniem Gł. Księgowy - Jan Kiepiel, odmawia podpisania aneksu i pisze odrębną opinię o treści³⁴ cyt:

„Brak podstaw do podwyższenia aż o 93% kosztów robocizny oraz o 75% kosztów ogólnych. Również liczenie zysku – jego zwiększenie z 560.000 zł do 1.334.000 zł tj. o 138% uważam za nieuzasadnione”.

Po tak zajęтым stanowisku przez głównego księgowego z „Pronitu” 26.11.1986 r wychodzi do „Metalchemu” pismo zgodne z opinią księgowego, odmawiające podpisania aneksu i uznające za obowiązujący uprzednio podpisany aneks.

V. Koniec marzeń o modernizacji instalacji produkcji masy w pionkach.

Przez kilka miesięcy temat pozostawał „uśpiony”, ale 8 lipca 1987 r. „Pronit” pisze do PP „Polskie Nagrania” pismo l.dz. 187/DP/87 potwierdzając cyt: *„gotowość do podpisania umowy współpracy fonograficznej do roku 1995 z możliwością jej przedłużenia”.*

Przedmiotem umowy miałyby być w zarysie zabezpieczenie cyt:

- przez ZTS „Pronit” dostaw masy kopolimerowej dla PP „Polskie Nagrania” w ilościach 800-1200 Mg rocznie,
- przez PP „Polskie Nagrania” dostaw dla ZTS „Pronit” około 100 pozycji katalogowych pozytywów z powierzonych „taśm matek”.

9 września 1987 r. „Pronit” w piśmie znak 241/PD/87³⁵ do PP „Polskie Nagrania” potwierdza ustalenia jakie zapadły w dniu 8 września na spotkaniu przedstawicieli obu firm tj.:

- PP „Polskie Nagrania” realizować będą dla „Pronitu” następujące potrzeby na pozytywy:

Treść	Do końca 1987 r.		Do końca 1995 r.	
	Tytułów	Komp. AB	Tytułów	Komp. AB
a) z repertuarem „Pronitu”	23	50	50	150
b) z repertuarem usługobiorców	14	17	70	100
Razem	47	67	120	250

- PP „Polskie Nagrania” określają zapotrzebowanie na masę kG-50 do płyt gramofonowych

Lata	Ilość w Mg/rok
1988-1990	800

³⁴ Odrębna opinia Jana Kiepiela, Teczka dokumentów nr.12/IP, Instalacja do produkcji granulatu do płyt gramofonowych, archiwum ZPS sp. z o.o.

³⁵ Teczka dokumentów nr.12/IP, Instalacja do produkcji granulatu do płyt gramofonowych, archiwum ZPS sp. z o.o.

Historia planowanej rozbudowy tłoczni płyt gramofonowych ZTS „Pronit” w Pionkach

Lata	Ilość w Mg/rok
1991	1500
1992- 1995	2000 - 2200

Ponadto ustalono, że:

- „Pronit” podejmie działania dla utrzymania sprawności posiadanej instalacji do produkcji masy do zapewnienia w latach 1988-1990 w ustalonej ilości,
- „Pronit” pilnie opracuje wstępne założenia³⁶ do nieodzownej budowy nowej instalacji do produkcji masy płytowej o łącznej zdolności produkcji ca 2500 Mg/rok,
- sporządzenie do między „Pronitem”, a PP ”Polskie Nagrania” formalnego porozumienia (w formie aneksu do Porozumienia Międzyresortowego z dnia 19.12.1985 r.),
- PP ”Polskie Nagrania” udostępni „Pronitowi” ewentualne receptury zagraniczne na masę.

15 września Z-ca Dyr. ds. Technicznych i Inwestycyjnych ZTS „Pronit” w piśmie l.dz. 216/TP/87 prosi Kierownika Wydz. PG cyt: o „*przedłożenie założeń /koncepcji/ rozbudowy produkcji masy do łącznej zdolności 2500 Mg/rok. W założeniach winny się znaleźć propozycje odnośnie:*

- *lokalizacji /budynki, obiekty/,*
- *urządzeń produkcyjnych /linie produkcyjno-technologiczne, rodzaj, ilość/,*
- *instalacji pomocniczych /transport, magazyny, urządzenia gosp., energetyczne, itp./”*

Dyrektor jednocześnie przypomina, że w Dziale TW „Pronitu” znajduje się opracowanie B.P. „Proerg” pt. „Dokumentacja na instalacje linii do produkcji granulatu na bazie wytłaczarki 2T14/8, która może być pomocną przy opracowaniu tego rodzaju założeń.

10 listopada 1987 r. w piśmie znak 334/DP/87 do PP ”Polskie Nagrania” - „Pronit” informuje, że:

- nie będzie się mógł realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych niezbędnych do zintensyfikowania produkcji masy kopolimerowej dla ich potrzeb na lata 1991-1995 do wysokości 2.200 Mg/rok,
- dotychczasowa instalacja ze względu na wieloletnią eksploatację nie kwalifikuje się do modernizacji, zaś budowa nowej instalacji z zakupami urządzeń z II obszaru płatniczego – przekracza możliwości ZTS „Pronit”,
- bieżące dostawy masy mogą być warunkowane dostawami od PP ”Polskie Nagrania” pozytywów.

Pismo zawiera także stwierdzenie na koniec cyt: „*Nasze dotychczasowe porozumienia, a także niekończące się interwencje nie dały rezultatu zabezpieczenia nas w pozytywy*”.

Jest to ostatnie pismo znajdujące się w teczce dokumentów ZTS „Pronit” dotyczące trwającej 5 lat ciągle uzgadnianej na nowo, konsultowanej na wszystkich szczeblach ówczesnej władzy koncepcji modernizacji instalacji do produkcji masy gramofonowej w Pionkach, Instalacji mającej zaspokoić zapotrzebowanie na masę do produkcji płyt wszystkich wydawców muzycznych Polski lat 80-tych XX w. Koncepcji, która nie doczekała się nie tylko realizacji, ale nawet rzetelnego biznes planu z zapewnieniem finansowania i realnej oceny zapotrzebowania. Pochłonęła jednak znaczne środki finansowe na opracowania, założenia i dokumentację, która zaległa na półkach archiwum ZTS „Pronit” i historii.

36 Kolejny już raz – przyp. autora